

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Koulutusjärjestelmän kyky vastata jatkuvan oppimisen haasteisiin äkillisissä rakennemuutostilanteissa

Webinaari kyselyn alustavista tuloksista

14.9.2021

Tarja Frisk, Kati Isoaho, Risto Hietala, Karvi

Webinaarin tavoitteet

Osallistujat saavat tietoa osana arviointia tehdyn kyselyn alustavista tuloksista.

Osallistujilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun kyselyn tuloksista ja tuoda esiin omia näkemyksiään niistä.

Tervetuloa!

Webinaarin ohjelma klo 12.00-14.00

Klo 12.00-12.10

Tilaisuuden avaus, Yksikönjohtaja Kirsi Hiltunen, Ammatillisen koulutuksen osaamisyksikkö, Karvi

Klo 12.10-12.20

Yleisiä havaintoja arvioinnista ja kyselystä, Hanketiimi, Karvi

Klo 12.20-13.45

Alustavien kyselyn tulosten esittely, osallistujien kommentit Padletille, nostoja ja keskustelua

Klo 13.45-14.00

Yhteenveto ja arvioinnin jatko

Arviointiryhmän jäsenet

- **Hallituksen pj Irma Hirsjärvi, Työttömien keskusjärjestö**
- **Erityisasiantuntija Tapio Huttula, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra**
- **Toimitusjohtaja Pasi Kankare, Careeria**
- **Opiskelija Juho Malinen, Osku ry**
- **Opiskelija Oona Löytänen, SAMOK**
- **Innovaatio- ja tulevaisuusjohtaja Päivi Myllykangas, Pirkanmaan liitto**
- **Johtaja Maire Mäki, Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto**
- **Rehtori Åsa Stenbacka, Vamia**
- **Vararehtori Petri Suomala, Aalto-yliopisto**

Karvi: Tarja Frisk

Kati Isoaho

Risto Hietala

Yleisiä havaintoja äkillisten rakennemuutosten ja koulutusjärjestelmän yhtymäkohdista

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Perustietoja koulutusorganisaatioiden toiminnasta äkillisissä rakennemuutoksissa 2018-2021 (1/2)

- Koulutuspalveluihin vaikuttaneiden **äkillisten rakennemuutosten kanssa oli toiminut** 58% kaikista vastaajista (143), 49% ammatillisen koulutuksen järjestäjistä (109) ja 79% korkeakouluista (34) (kysymys 10).

AVI-alue	kaikki vastaajat, joilla kokemusta	ammatillisen koulutuksen järjestäjät	korkeakoulut
Etelä-Suomi	59%	48%	77%
Itä-Suomi	31%	30%	33%
Lappi	100%	100%	100%
Lounais-Suomi	75%	67%	100%
Länsi- ja Sisä-Suomi	48%	43%	67%
Pohjois-Suomi	53%	55%	50%

Perustietoja koulutusorganisaatioiden toiminnasta äkillisissä rakennemuutoksissa 2018-2021 (2/2)

- Rakennemuutoskokemuksen yleisyys **opetuskielen** mukaan tarkasteltuna

oppilaitoksen kieli	kaikki vastaajat, joilla kokemusta	ammattillisen koulutuksen järjestäjät	korkeakoulut
suomi	55%	50%	74%
ruotsi	63%	40%	75%
suomi ja ruotsi	89%	83%	100%

Rakennemuutosten yleisimmät vaikutukset koulutuspalveluihin 2018-2021, ammattillisen koulutuksen järjestäjät

Vastaajilta kysyttiin, millaisia muutoksia ne ovat tehneet koulutustarjontaansa
äkillisissä rakennemuutostilanteissa vuosina 2018-2021 (kysymys 10,
monivalinta, mahdollisuus valita useita)

*Yleisimmin ammattillisen koulutuksen järjestäjät mainitsivat rakennemuutoksen
vaikuttaneen siten, että (3 yleisintä yhdistelmää):*

- 30 % vastaajista oli sekä lisännyt, muuttanut sisällöllisesti ja kehittänyt uusia koulutuspalveluja
- 16 % vastaajista oli sekä muuttanut koulutuspalvelujaan sisällöllisesti että kehittänyt uusia
- 11 % vastaajista oli muuttanut koulutuspalvelujaan sisällöllisesti

Koulutusorganisaatioiden itsearvioima taso toiminnastaan rakennemuutostilanteissa

Vastaajat arvioivat keskimäärin (ka:t) kykynsä vastata äkillisiin rakennemuutoksiin kehittyvällä tasolla olevaksi

Itsearviointikysymykset (asteikolla 1- 4 puuttuva, alkava, kehittyvä, edistynyt): 11, 12, 15, 36

Yleisiä havaintoja arvioinnista ja kyselystä (1/2)

- **Onko olemassa äkillisiä rakennemuutoksia?** Vai onko olemassa ennakoimattomia tilanteita, joissa tieto tulee viivästyneesti koulutustoimijoille (pörssiyhtiöiden irtisanomiset) ja edellyttää nopeita toimia TAI riittämätöntä ennakointia (toimialakohtainen työvoiman ja uuden osaamisen tarpeen kasvu)?
- **Kokonaisvaltainen muutos?** Äkilliset rakennemuutokset vaikuttavat kansallisesti, paikallisesti ja yksilötasolla kokonaisvaltaisesti (alueiden verotulot, asuminen, alueen houkuttelevuus työvoimalle, yhteisön ja yksilöiden hyvinvointi jne.).

Yleisiä havaintoja arvioinnista ja kyselystä (2/2)

- **Laajalle ulottuva muutos?** Äkilliset rakennemuutokset vaikuttavat yhtä yritystä laajemmin koko arvo- ja alihankintaketjuun. Siten myös alueelliset vaikutukset voivat olla yhtä aluetta laajempia.
- **Koulutusorganisaatioiden vaikutusmahdollisuuksien rajat?** Koulutusorganisaatioilla ja muilla toimijoilla on kyselyn ja haastatteluiden perusteella ajantasainen käsitys siitä, millaiset tekijät vaikuttavat yksittäisten henkilöiden mahdollisuuksiin ja kiinnostukseen hakeutua koulutukseen. Näitä tekijöitä ovat esimerkiksi mahdollisuus opintososiaaliin etuuksiin tai työttömyysturvaan opintojen aikana, varmuus työllistymisestä uudelleen kouluttautumisen jälkeen, tuleva palkkataso uudelleen kouluttautumisen jälkeen, henkilön ikä sekä koulutuksen ja mahdollisen uuden työn sijainti.

Koulutusorganisaatioiden arviot toiminnastaan työelämän nopeissa muutostilanteissa on tiivistetty kokonaisuuksiksi (summamuuttajat) analyysensä varten

I Koulutuspalveluiden suunnittelu ja äkillisiin rakennemuutoksiin varautuminen

- Ennakointi (osa kysymyksestä 13)
- Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa (osa kysymyksestä 13)
- Eri tietolähteiden käyttökelpoisuus (kysymys 14)
- Organisaation reagoitavuus (osa kysymyksestä 16)
- Henkilöstöresurssien valmius (osa kysymyksestä 16)
- Yhteistyötahojen hyödyllisyys suunnittelussa (kysymys 20)

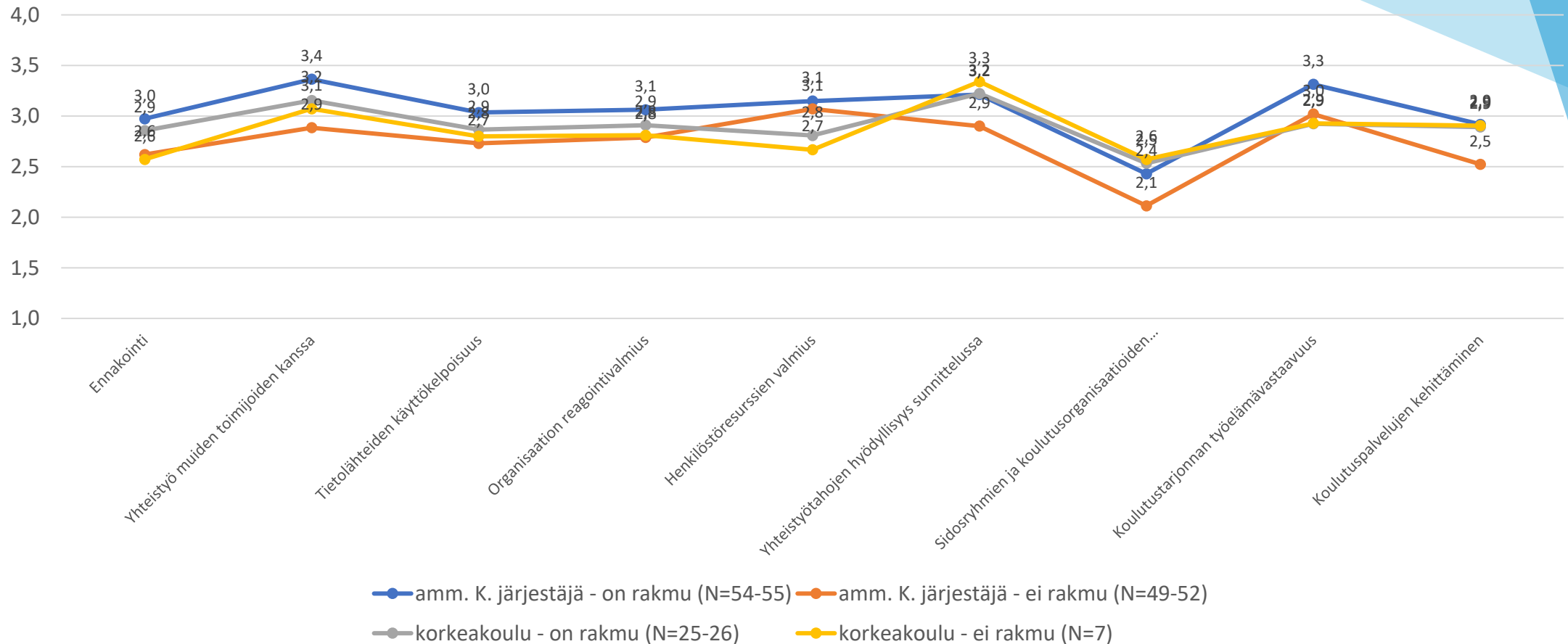
II Työkäiselle väestölle suunnattujen koulutuspalveluiden toteuttaminen äkillisissä rakennemuutostilanteissa

- Yhteistyön määrä koulutuspalveluissa (kysymys 33)
- Koulutuspalvelujen tarvevastaavuus (kysymys 34)

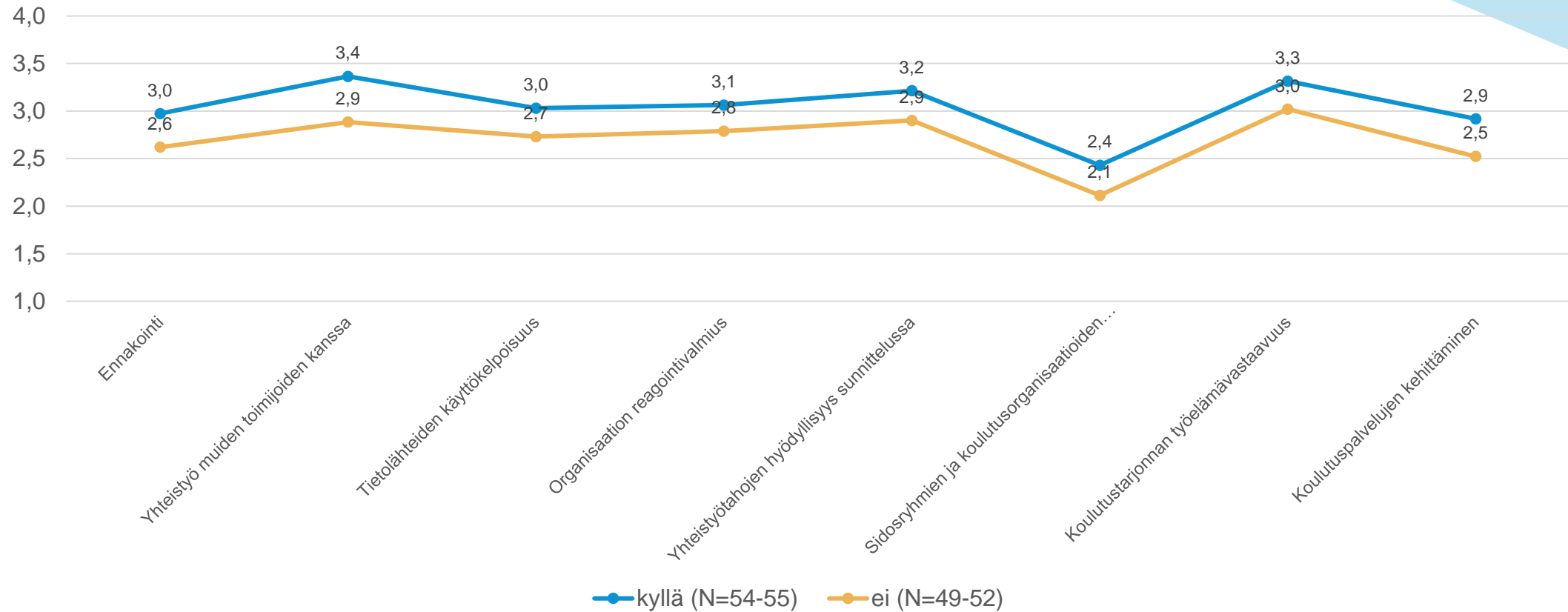
III Työkäiselle väestölle suunnattujen koulutuspalveluiden arviointi ja kehittäminen

- Koulutuspalvelujen kehittäminen (kysymys 38)

Alueellaan koulutuspalveluihin vaikuttaneita rakennemuutoksia kokeneiden ja kokemattomien koulutusorganisaatioiden kyky vastata äkillisiin rakennemuutoksiin rakennemuutoskokemuksen mukaan

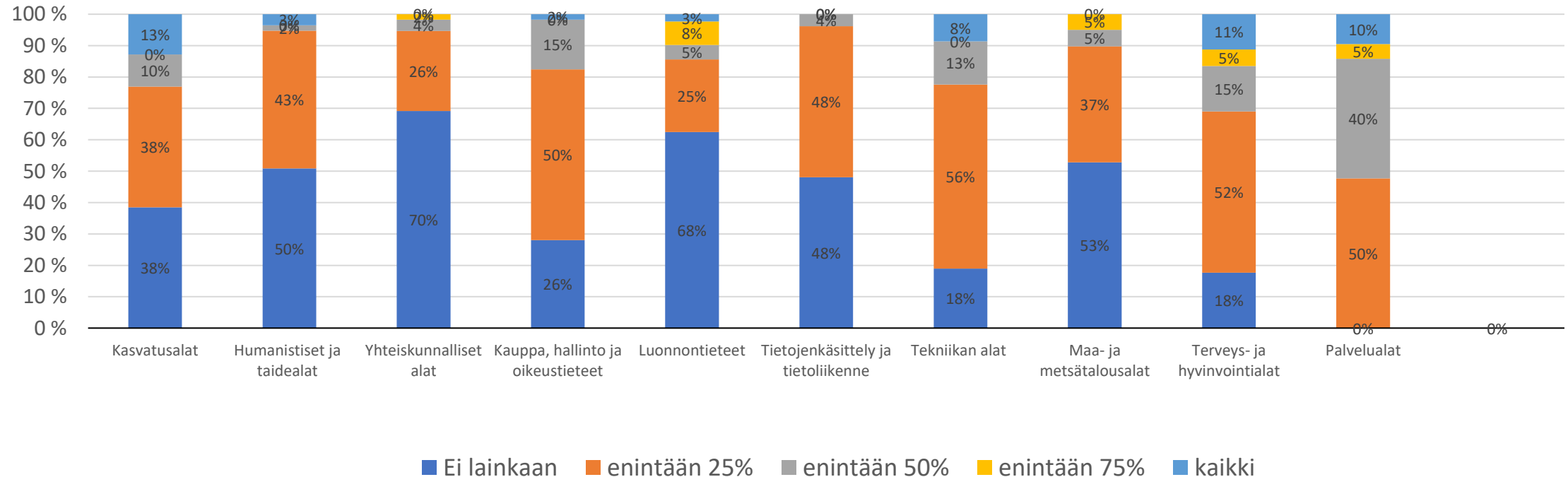

Alueellaan koulutuspalveluihin vaikuttaneita rakennemuutoksia kokeneiden ja kokemattomien ammatillisen koulutuksen järjestäjien itsearvioinnin tulosten erot

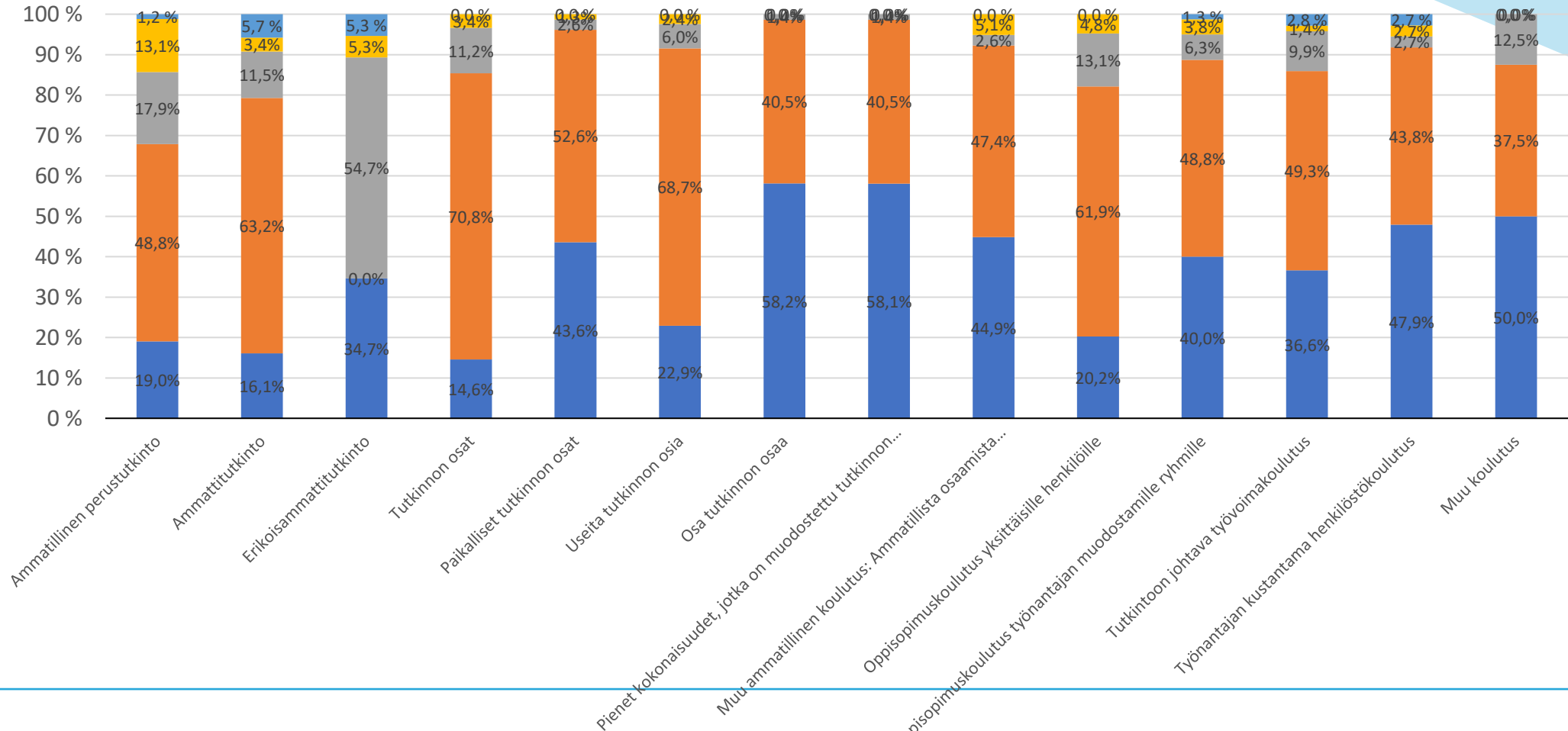
Rakennemuutokseen liittyvien koulutuspalvelujen painottuminen eri koulutusalojen opiskelijoihin vuosina 2018-2021, ammatillinen koulutus (kysymys 25)

(5-portaisella asteikolla: 0%/enintään 25%/enintään 50%/enintään 75%/100%)

Rakennemuutokseen liittyvien koulutuspalvelujen painottuminen eri koulutusmuotojen opiskelijoihin vuosina 2018-2021, ammatillinen koulutus (kysymys 29)

(5-portaisella asteikolla: 0%/enintään 25%/enintään 50%/enintään 75%/100%)

Työskentelyosio

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Mitä ajatuksia em. tulokset herättävät?

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Työskentelyn eteneminen (n. 35 min / teema)

1 Alustavien tulosten esittely teemakohtaisesti (10 min)

2 Kirjoittakaa Padletille päällimmäiset ajatuksenne ja kommenttinne muille (5 - 10 min, itsenäistä työskentelyä)

3 Karvilaiset tekevät nostoja Padletiltä keskustelun pohjaksi

4 Keskustelua (5 - 10 min)

Työskentelyn teemat

1. Toiminnan nopeus
ja kyvykkyys
työelämän nopeissa
muutostilanteissa

2. Ohjausjärjestelmä
ja rahoitus

1. Toiminnan nopeus ja kyvykkyys työelämän nopeissa muutostilanteissa

* Varautuminen työikäisen väestön äkillisiin rakennemuutoksiin työelämässä
* työikäisen väestön koulutustarpeisiin vastaamista estävät tekijät

Chatissa linkki Padlet-alustalle

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Vastaajien arvioimat keskeiset vahvuudet koulutusorganisaatioiden varautumisessa työikäisen väestön koulutustarpeiden muutoksiin työelämän nopeissa muutostilanteissa

(Kysymys 18 avovastaukset; mainintoja 324)

- **Koulutuspalvelujen tuottamisen prosessit kokonaisuutena mahdollistavat nopean reagoinnin muutostilanteissa (20 %)**
- **Osaava ja riittävä henkilöstö (19 %)**
- **Taloudelliset voimavarat riittävät ml. hankerahoituksen hyödyntäminen (12 %)**
- **Työelämäyhteistyö koulutuspalvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa (10 %)**
- **Koulutuspalvelut ovat monialaisia, laaja-alaisia tai mahdollistavat erikoistumisen (10 %)**
- **Koulutuspalvelujen toteutustavat ja toimintamallit ovat monipuolisia (7 %)**
- **Yhteistyö alueen eri toimijoiden kesken ja verkostoissa (7 %)**
- **Ennakointitietoa, tutkimustietoa tai muuta ajankohtaista tietoa seurataan systemaattisesti (7 %)**

teemoihin luokiteltujen mainintojen %-osuus kaikista maininnoista

Keskeiset kehittämiskohteet varautumisessa työikäisen väestön koulutustarpeiden muutoksiin työelämän nopeissa muutostilanteissa

(Kysymys 18 avovastaukset; mainintoja 226)

- **Henkilöstöressurssien puute, osaamisen tai rekrytoinnin haasteet (21 %)**
- **Koulutusorganisaatioilla ei ole ennakointi-, tutkimus- tai ajankohtaista tietoa työnantajien tarpeista tai tiedon hyödyntämisessä on haasteita (18 %)**
- **Koulutuspalvelujen prosessit eivät mahdollista nopeaa reagointia työelämän muutostilanteisiin (16 %)**
- **Rahoituksen ennakoimattomuus (15 %)**
- **Yhteistyön puute toisten toimijoiden ja muiden koulutusorganisaatioiden kanssa (10 %)**
- **Koulutuspalvelujen monipuolisten toteutustapojen vähäisyys tai puute, esim. räätälöinti tai muu muoto kuin tutkintotavoitteinen koulutus (8 %)**
- **Työelämän tarpeiden tunnistamiseen ei ole toimintatapoja koulutuspalveluiden kehittämistä varten (8 %)**

teemoihin luokiteltujen mainintojen %-osuus kaikista maininnoista

Henkilöstöresurssien puute ml. rekrytointi ja osaaminen

Esimerkkejä vastauksista

- Opetus- ja kehittämishenkilöstön rekrytoinnin haasteet - ei voi vastata koulutuspalvelujen toteutukseen kuin työnantajat toivoisivat.
- Alakohtaiset opetushenkilöstön rekrytoinnin haasteet.
- Henkilöstöä ei voi irrottaa perustehtävästään
- Kehittämisesurssin vähäisyys
- Henkilöstön työelämäpalveluiden ja aikuispedagogiikan osaamisen kehittämistarpeet

Ennakointi-, tutkimus- tai ajankohtaisen tiedon puute työnantajien tarpeista tai tiedon hyödyntäminen

Esimerkkejä vastauksista

- Oikeiden tietolähteiden valinnan haasteet
- Ylipäättään saatavilla olevan tiedon hyödyntäminen.
- Ennakointitietoon perehtymiseen ja käytäntöön viemisen aikaresurssi.
- Ennakoinnin kehittäminen henkilöstötarpeen osalta.
- Palaute- ja seurantatiedon kehittäminen
- Työelämän ennakointitiedon parempi hyödyntäminen

Koulutuspalvelujen tuottamisen prosessit eivät ylipäättään mahdollista nopeaa reagointia työelämän muutostilanteisiin

Esimerkkejä vastauksista

- Tavoitteiden ja toimintatapojen poikkileikkaavuus organisaation sisällä
- Enemmän yhteistä reflektointia
- Rekrykoulutusten prosesseja tulee nopeuttaa vastaamaan yritysten tarvetta.
- Tutkinnon osien tarjoaminen täydennyskoulutuksena ei aina mahdollista nopeaa reagointia.
- Korkeakoulujen ohjauksessa pitäisi kehittää nopeampaa kykyä reagoida muutostilanteisiin, mahdollistaa joustavuutta koulutusten järjestämiseen ja rahoitusta muutosten toteuttamiseen.
- Palvelulupaus pitäisi olla siitä, missä ajassa koulutustarjonta mahdollistuu

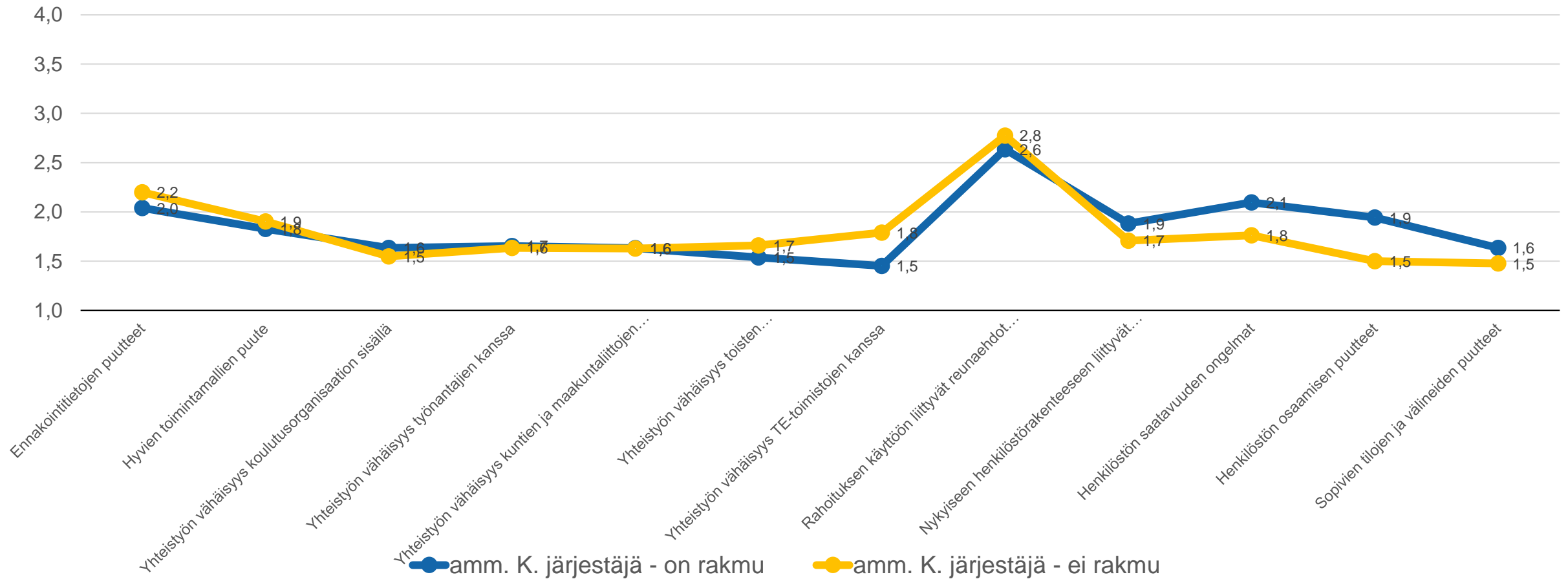

Työikäisen väestön koulutustarpeisiin vastaamista estäviä tekijöitä

Ennakointitietojen puutteet	Rahoituksen käyttöön liittyvät reunaehdot (rahoituksen käyttöä koskevat säädökset ja päätökset)
Hyvien toimintamallien puute	
Yhteistyön vähäisyys koulutusorganisaation sisällä	Nykyiseen henkilöstörakenteeseen liittyvät ongelmat ja/tai puutteet
Yhteistyön vähäisyys työnantajien kanssa	
Yhteistyön vähäisyys kuntien ja maakuntaliittojen kanssa	Henkilöstön saatavuuden ongelmat
Yhteistyön vähäisyys toisten koulutusorganisaatioiden kanssa	Henkilöstön osaamisen puutteet
Yhteistyön vähäisyys TE-toimistojen kanssa	Sopivien tilojen ja välineiden puutteet
	Muu, mikä?

Koulutusorganisaatioille esitettiin kyselyssä arvioinnin suunnitteluvaiheessa tehtyjen sidosryhmähaastatteluiden pohjalta tunnistettuja em. tekijöitä arvioitavaksi (kysymys 41)

Työkäisen väestön koulutustarpeisiin vastaaminen, arvioitu estävien tekijöiden merkittävyys, ammatillisen koulutuksen järjestäjät (kysymys 41) (4-portainen asteikko: Ei lainkaan merkittävästi - erittäin merkittävästi, EOS)

Teema 1. Kysymyksiä kommentoitavaksi Padletissä ja keskusteltavaksi

Kerro ja kommentoi:

- mitä ajatuksia toiminnan nopeus ja kyvykkyys käytännössä työelämän nopeissa muutostilanteissa herättää varautumisen ja koulutustarpeeseen vastaamista estävien tekijöiden näkökulmasta?
- Jos voisit muuttaa omassa organisaatiossasi yhden asian, mikä se olisi?
- Jos voisit muuttaa jossakin toisessa organisaatiossa yhden asian, missä organisaatiossa ja minkä asian muuttaisit?

2. Ohjausjärjestelmä ja rahoitus

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Rahoitus ohjausjärjestelmän kehittämiskohteena

- Vastaajia pyydettiin arvioimaan koulutuksen ohjausjärjestelmää (mm. tiedonsaanti säädöksistä, suhde ohjausjärjestelmän toimijoihin, hankerahoitus, VOS/perusrahoitus) äkillisiin työelämän muutostilanteisiin vastaamisen näkökulmasta 4-portaisella asteikolla (kysymys 48).
- **Heikoiten toimivana nähtiin rahoitus** (2 väittämää, ka:t alle 3)
- Esteiden merkittävyyden arvioinnissa **rahoituksen käyttöön liittyvät reunaehdot** nähtiin yhtenä merkittävimmistä esteistä äkillisiin rakennemuutostilanteisiin vastaamisessa sekä ammatillisessa koulutuksessa että korkeakoulutuksessa.
- **69%** kaikista vastaajista oli käyttänyt **hankerahoitusta** työikäisen väestön koulutuspalveluiden kehittämiseksi nopeissa muutostilanteissa vuosina 2018-2021 (kysymys 42).
- Hankerahoitusta käyttäneistä **90% oli saanut OKM:n rahoitusta**, **69%** ELY-keskusten jakamaa EU-hankerahoitusta, **37%** TEM:n rahoitusta ja **33%** maakuntaliittojen jakamaa EU-hankerahoitusta (kysymys 43).

Rahoituksen kehittämiskohteet äkillisissä rakennemuutostilanteissa

- Kyselyssä ammatillisen koulutuksen järjestäjiä ja korkeakouluja pyydettiin nimeämään keskeiset kehittämiskohteet koulutuksen rahoituksessa työelämän nopeissa muutostilanteissa (kysymys 49).
- Karkealla jaottelulla vastaukset jakaantuvat kahteen luokkaan:

Rahoitusmalleja- ja prosesseja koskevat kehittämiskohteet	70%
Rahoituksen määrää koskevat kehittämiskohteet	30%

Nopeus ja joustavuus rahoituksen hakemisessa ja rahoituspäätöksissä (14% maininnoista, yksityiskohtainen luokittelu)

Esimerkkejä vastauksista

..

- Rahoituspäätösten käsittelynopeus.
- Rahoituspalvelut ovat liian byrokraattisia.
- Rahoituksen hakeminen on vaativaa ja työlästä. Ohjeet ovat vaikeaselkoisia.
- Pitäisikö olla parempi mahdollisuus jatkuvaan avustushakuun myös ministeriön rahoituksessa, jotta pystyttäisiin aikaisempaa paremmin vastaamaan työelämän muuttuviin tarpeisiin?
- Muuta kuin ELYn kautta haettavaa rahoitusta pitäisi kehittää vielä ketterämmäksi ja nopeaan tarpeeseen vastaavaksi.

Pienten koulutuskokonaisuuksien rahoitus (13 % maininnoista, yksityiskohtainen luokittelu)

Esimerkkejä vastauksista

- Lyhyiden ja hyvinkin yksilöllisten /räätälöityjen koulutusten riittävä rahoitus kustannuksiin nähden turvattava.
- Tutkinnon osia pienempien kokonaisuuksien toteutusmahdollisuuksien parantaminen.
- VOS ei motivoi taloudellisesti järjestämään mikrokoulutuksia.
- Tutkinnon osaa pienemmät osaamiskokonaisuudet sisältävät useita kehittämiskohteita.
- Joustava ja selkeä tapa suorittaa ns. pieniä oppimiskokonaisuuksia.
- Flexiblare möjligheter att välja mindre delar och ändå få samma finansiering

14.9.2021

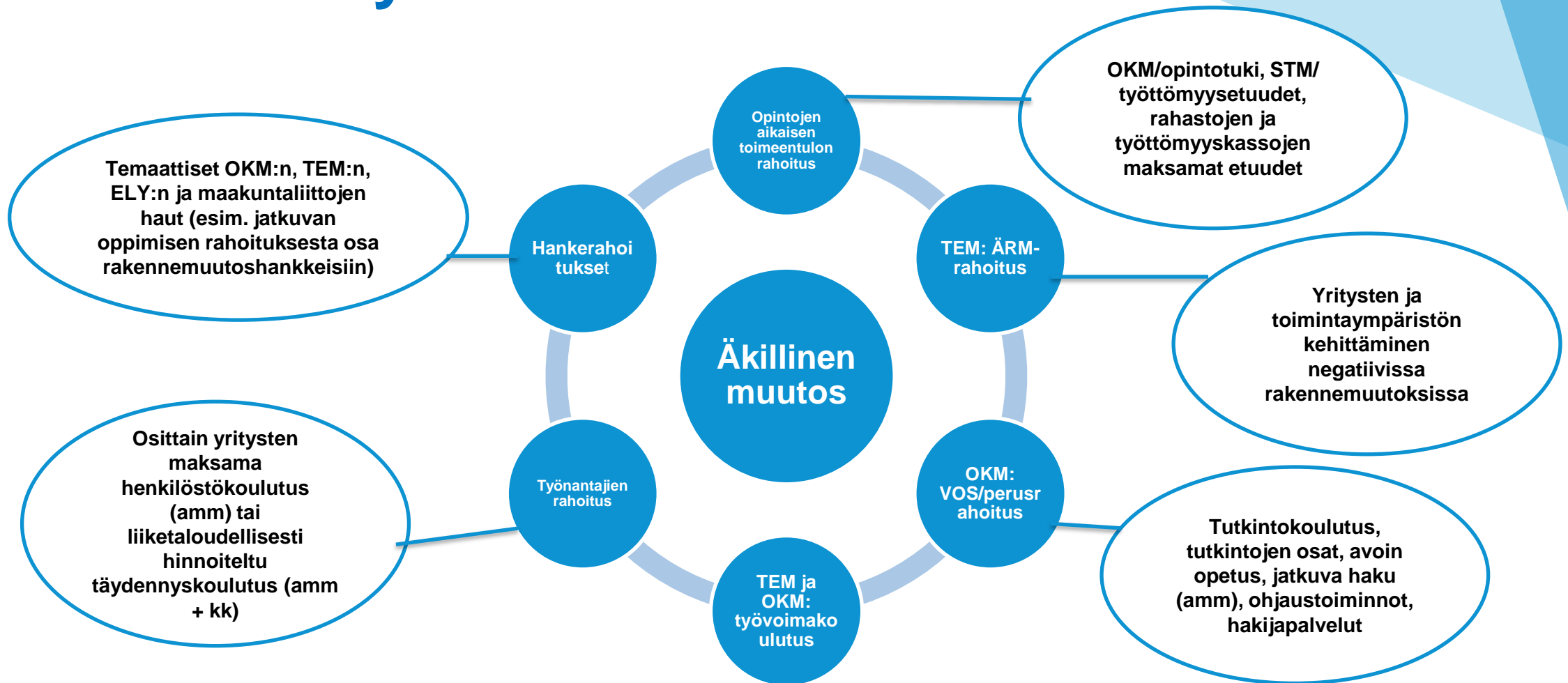
Rahoituksen ennakoitavuus

(11% maininnoista, yksityiskohtainen luokittelu)

Esimerkkejä vastauksista

- Monikanavaisuus ja ennustettavuus
- Rahoituspohjan ennakoitavuus paremmaksi.
- Koulutuksen järjestäjän näkökulmasta lisärahoituksen ennakoitavuutta voitaisiin parantaa, jotta koulutuksen järjestäjä pystyisi vastamaan yritysasiakkailta tuleviin äkillisiin rakennemuutostilanteisiin.
- Pitäisi suunnitella pitkäjänteisemmin, kuin vuodeksi eteenpäin.
- Rahoitukselle pidempi aikajänne, vaikuttaa olennaisesti henkilöstön rekrytointeihin ja tarjottaviin palveluihin.
- Myös ketteryyden kannalta tulisi olla muuta kuin hankerahoitus eli tarvitaan joku uusi instrumentti jolla saadaan pysyvyyttä ja ennakoitavuutta

Rahoitusinstrumentit ja –kanavat äkillisissä työelämän muutostilanteissa

Teema 2. Kysymyksiä kommentoitavaksi Padletissä ja keskusteltavaksi

- Millaista tukea ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja korkeakoulut tarvitsisivat eri rahoituskanavien kanssa toimiseksi nopeasti ja joustavasti?
- Miten pienten, ei-tutkintoon johtavien koulutuskokonaisuuksien rahoitusta voitaisiin parantaa?

**Arviointiraportti julkistetaan 2/2022
webinaarissa**

**Arvioinnin tietoja päivitetään Karvin
verkkosivuille**

Kiitos ja hyvää syksyä!

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS